

פרשת תולדות – "ויבז עשו את הבכורה"

אחרי שעשו קנה את נזיד העדשים שבישל יעקב תמורת הבכורה נאמר: "ויעקב נתן לעשו לחם ונזיד עדשים ויאכל וישת, ויקם וילך, ויבז עשו את הבכורה" (כה, לד).

על התנהגותו של עשו דרש רבי יוחנן ואמר: חמש עברות עבר אותו רשע באותו היום: בא על נערה מאורסה, הרג את הנפש, כפר בעיקר, כפר בתחיית המתים, וביזה את הבכורה (בבא בתרא טז:).

מכל חמש העברות, רק אחת כתובה במפורש בתורה והיא ביזוי הבכורה: "ויבז עשו את הבכורה". אפשר ללמוד מכך עד כמה מתייחסים בחומרה למי שמבזה.

דוגמא לכך מצאנו בדוד. בספר שמואל מסופר ששאל עם חייליו רדפו אחרי דוד כדי לתפוש אותו ולהרוג אותו. דוד התחבא במערה עם אנשיו, ושאל שהיה צריך להתפנות נכנס לאותה מערה. החילים של דוד רצו להרוג את שאל, ודוד מנע זאת מהם, וכדי להוכיח לשאל שהייתה לו אפשרות להרוג אותו, דוד כרת את כנף המעיל של שאל (שמואל א פרק כד).

בספר מלכים מסופר על סוף מלכותו של דוד: "והמלך דוד זקן בא בימים, ויכסוהו בבגדים ולא יחם לו" (מלכים א פרק א פסוק א), ומדוע הבגדים לא חממו אותו?

דרשו רבותינו במסכת ברכות (סב:): כל המבזה את הבגדים, סוף אינו נהנה מהם.

התביעה על דוד הייתה על הביזיון שביזה את הבגד של שאל, שהרי אחרי שחתך מהבגד את הכנף, אי אפשר ללבוש אותו פעם נוספת, ועל ביזוי הבגד דוד נענש שהבגדים לא חממו אותו.

עונש על בזוי מצאנו במסופר במסכת כריתות (כח.) שם מסופר שינאי המלך ואשתו התווכחו בשר של מי יותר טעים, של גדי או של טלה. אמרו, נשאל את הכהן הגדול כי הוא מקריב כל יום, והוא יודע בשר של מי יותר טעים. הביאו אל המלך את יששכר איש כפר ברקאי שהיה הכהן הגדול, וכששמע את השאלה, הרים את ידו בזלזול כנגד המלך ואמר שוודאי שבשר הכבש טעים יותר. אמר ינאי המלך לכהן הגדול שמכיוון שענה בזלזול יכרתו את ידו הימנית.

הלך הכהן הגדול ושיחד את מי שהוטל עליו לבצע את גזר הדין, וביקש ממנו שיכרות לו את ידו השמאלית, והוא נענה לבקשתו וכרת לו את ידו השמאלית, שמע על כך ינאי המלך, וציווה שיכרתו לו גם את ידו הימנית, וכך נשאר הכהן הגדול בלי שתי ידיים.

שואלת הגמרא למה הכוהן הגדול קיבל עונש כל כך חמור?

ותשובתה שהכוהן הגדול הזה היה מבזה את הקורבנות, הוא היה עובד במקדש כשכפפות על ידיו כדי לא להתלכלך מהבשר והדם.

ועל כך נאמר במסכת אבות (פרק ד משנה ג) בשם בן עזאי:

אל תהי בז לכל אדם, ואל תהי מפליג לכל דבר, שאין לך אדם שאין לו שעה, ואין לך דבר שאין לו מקום.